

Sygn. akt III AUa 15/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 czerwca 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący sędzia Krzysztof Szewczak (spr.)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 22 czerwca 2022 r.

w L.

sprawy M. L.

z udziałem (...) spółki z o.o. w S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o przeniesienie na członka zarządu odpowiedzialności za zaległe składki

na skutek apelacji M. L.

od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach

z dnia 26 października 2021 r. sygn. akt IV U 206/21

I. oddala apelację;

II. zasądza od M. L. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. kwotę 4 050 (cztery tysiące pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Krzysztof Szewczak

III AUa 15/22

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28 grudnia 2020 r., nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., na podstawie art. 108 § 1 w zw. z art. 107 § 1 i 2 pkt 1, 2 i 4, art. 109 § 1 i 2 pkt 1 i art. 116 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. – Ordynacja podatkowa (t.j. Dz.U. 2020 r. poz. 1325 ze zm.) w zw. z art. 31 i art. 32 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. 2020 r., poz. 266 ze zm.) przeniósł na M. L. odpowiedzialność za zobowiązania płatnika składek (...) spółka z o.o. w S. z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenia zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych wraz z odsetkami za zwłokę i kosztami egzekucyjnymi, które na dzień wydania decyzji wynosiły 96 694,15 zł, w tym:

1/ na ubezpieczenia społeczne w łącznej kwocie 72 922,72 zł

- z tytułu składek za okres od grudnia 2014 r. do sierpnia 2016 r. w łącznej kwocie 49 139,73 zł,

- z tytułu odsetek za zwłokę liczonych na dzień 28 grudnia 2020 r. w łącznej kwocie 5 417 zł,

- z tytułu kosztów egzekucyjnych w łącznej kwocie 2 536,99 zł;
- 2/ na ubezpieczenia zdrowotne w łącznej kwocie 18 561,94 zł
- z tytułu składek za okres od grudnia 2014 r. do sierpnia 2016 r. w łącznej kwocie 12 516,24 zł,
- z tytułu odsetek za zwłokę liczonych na dzień 28 grudnia 2020 r. w łącznej kwocie 5 417 zł,
- z tytułu kosztów egzekucyjnych w łącznej kwocie 628,70 zł;
- 3/ na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w łącznej kwocie 5 209,49 zł,
- z tytułu składek za okres od grudnia 2014 r. do sierpnia 2016 r. w łącznej kwocie 3 511,39 zł,
- z tytułu odsetek za zwłokę liczonych na dzień 28 grudnia 2020 r. w łącznej kwocie 1 523 zł,
- z tytułu kosztów egzekucyjnych w łącznej kwocie 175,10 zł.

W odwołaniu od powyższej decyzji M. L. wniosła o jej uchylenie i umorzenie postępowania, podnosząc przy tym zarzut przedawnienia. Jednocześnie w sytuacji braku uznania zarzutu przedawnienia skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonej decyzji i zawieszenie postępowania w stosunku do M. L., podnosząc zarzut braku podstaw do zastosowania art. 108 § 1 ustawy – Ordynacja podatkowa, gdyż egzekucja z nieruchomości należącej do płatnika składek jest w toku, a Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. dokonał w dniu 9 maja 2016 r. wpisu hipoteki na tej nieruchomości. W uzasadnieniu zarzutu przedawnienia skarżąca powołała przepisy art. 299 k.s.h. i art. 442¹ § 1 k.c., a w odniesieniu do wniosku o zawieszenie postępowania wskazała, że do zakończenia postępowania egzekucyjnego prowadzonego z nieruchomości należącej do płatnika składek, która została oszacowana na kwotę 6 541 882 zł, niezasadne jest przenoszenie odpowiedzialności na osoby trzecie, gdyż dojdzie do zaspokojenia należności organu rentowego z majątku zobowiązanej spółki.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. wniósł o jego oddalenie i wywodził jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 26 października 2021 r. Sąd Okręgowy w Siedlcach oddalił odwołanie (pkt I wyroku) oraz zasądził od M. L. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. kwotę 5 400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu tego wyroku Sąd I instancji ustalił, że (...) spółka z o.o. w S. została wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 26 czerwca 2002 r. pod nr (...). Spółka zatrudniała pracowników, za których zgodnie z art. 46 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych zobowiązana była do opłacania składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenia zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Spółka zgłosiła się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych jako płatnik składek na dokumencie ZUS (...). Spółka nie wywiązała się ze swoich obowiązków jako płatnika składek i na jej koncie powstało zadłużenie z tytułu składek za okres od listopada 2012 r. do grudnia 2012 r., za marzec 2013 r., sierpień 2018 r., za okres od października 2013 r. do listopada 2013 r. oraz od lutego 2014 r. do lutego 2017 r. w łącznej wysokości 208 407,05 zł, bez należnych odsetek za zwłokę, kosztów egzekucyjnych i kosztów upomnień. W stosunku do należności za okres od grudnia 2014 r. do maja 2016 r. było prowadzone administracyjne postępowanie egzekucyjne przez Dyrektora Oddziału ZUS w S. z wierzytelności i z rachunków bankowych zobowiązanego. Egzekucja okazała się bezskuteczna. Na podstawie tytułów wykonawczych za okres od czerwca 2016 r. do lutego 2017 r. było prowadzone administracyjne postępowanie egzekucyjne przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w S. z wierzytelności zobowiązanego z tytułu nadpłaty podatku. Również i w tym przypadku egzekucja nie doprowadziła do wyegzekwowania należności.

W dniu 9 maja 2016 r. został złożony przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. wniosek o wpis hipoteki przymusowej na nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w Siedlcach VI Wydział Ksiąg Wieczystych

proceedzi księę wieczystą nr (...), co do której prawo współużytkowania wieczystego oraz prawo własności budynku posadowionego na tej nieruchomości należało do (...) spółki z o.o. w S.. W dniu 15 czerwca 2016 r. nieruchomość należąca do zobowiązanego została obciążona hipoteką przymusową ustanowioną na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. zabezpieczającą należności z tytułu składek za okres od listopada 2012 r. do grudnia 2015 r. Naczelnik Urzędu Skarbowego w S. w dniu 23 kwietnia 2018 r. poinformował organ rentowy o wszczęciu egzekucji z nieruchomości należącej do zobowiązanej spółki, dla której Sąd Rejonowy w Siedlcach VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księę wieczystą nr (...). Pozwany organ rentowy przyłączył się do prowadzonej egzekucji z nieruchomości, która została zajęta przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Siedlcach M. D.. Protokół opisu i oszacowania został sporządzony w dniu (...). Termin pierwszej licytacji został wyznaczony na dzień (...), przy czym licytacja we wskazanym dniu została odwołana z uwagi na skargę na czynność komornika. Aktualnie został sporządzony kolejny opis i oszacowanie, według którego wartość nieruchomości będącej przedmiotem postępowania egzekucyjnego wynosi 3 104 821 zł (w tym wartość użytkowania wieczystego gruntu wynosi 1 226 536 zł). Hipoteka zabezpieczająca należności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. jest wpisana na siódmej pozycji, a poprzedzając ją hipoteki zabezpieczają należności na rzecz innych podmiotów wynoszące łącznie ponad 5 263 000 zł. Sądowe postępowanie egzekucyjne według stanu na dzień 1 września 2021 r. dotyczy należności w łącznej wysokości ponad 5 000 000 zł.

(...) spółka z o.o. w S. nie posiada innego majątku poza wskazaną nieruchomością.

W okresie od grudnia 2014 r. do sierpnia 2016 r. M. L. była członkiem zarządu (...) spółki z o.o. w S., w tym pełniła funkcję prezesa zarządu. W stosunku do tej spółki nie był składany wniosek o ogłoszenie jej upadłości, ani też o otwarcie postępowania restrukturyzacyjnego.

Należności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. od (...) spółki z o.o. w S. na ubezpieczenia społeczne za okres od grudnia 2014 r. do sierpnia 2016 r. wynoszą łącznie 72 922,72 zł, w tym z tytułu składek kwotę 49 139,73 zł, z tytułu odsetek naliczonych do dnia 28 grudnia 2020 r. kwotę 21 246 zł (w decyzji w tym miejscu omyłkowo jako kwotę jednostkową odsetek liczonych od składek wskazano kwotę 5 417 zł, tj. kwotę odsetek naliczonych do dnia 28 grudnia 2020 r. od składek na ubezpieczenie zdrowotne) oraz kwotę 2 536,99 zł kosztów egzekucyjnych.

Należności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. od (...) spółki z o.o. w S. na ubezpieczenia zdrowotne za okres od grudnia 2014 r. do sierpnia 2016 r. wynoszą łącznie 18 561,54 zł, w tym z tytułu składek kwotę 12 516,24 zł, z tytułu odsetek naliczonych do dnia 28 grudnia 2020 r. kwotę 5 417 zł oraz kwotę 628,70 zł kosztów egzekucyjnych.

Należności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. od (...) spółki z o.o. w S. na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od grudnia 2014 r. do sierpnia 2016 r. wynoszą łącznie 5 209,49 zł, w tym z tytułu składek kwotę 3 511,39 zł, z tytułu odsetek naliczonych do dnia 28 grudnia 2020 r. kwotę 1 523 zł oraz kwotę 175,10 zł kosztów egzekucyjnych.

Pismem z dnia 17 listopada 2020 r. M. L. została zawiadomiona przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. o wszczęciu z urzędu postępowania w sprawie przeniesienia na nią jako członka zarządu (...) spółki z o.o. w S. odpowiedzialności za zobowiązania z tytułu zaległych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenia zdrowotne, Fundusz Pracowniczy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, a pismem z dnia 1 grudnia 2020 r. o zakończeniu przedmiotowego postępowania.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dowodów, w tym przede wszystkim z dokumentów, które zaliczył w poczet wiarygodnego materiału dowodowego. Dokumenty te nie były kwestionowane przez żadną ze stron, jak również nie budziły zastrzeżeń Sądu Okręgowego co do swojej prawdziwości. W odniesieniu do zeznań skarżącej M. L., to Sąd Okręgowy uwzględnił je jedynie w zakresie, w jakim były zgodne z ustaleniami poczynionymi na podstawie obiektywnych dowodów z dokumentów. Pozostała część zeznań stała w opozycji do informacji zawartych w obiektywnych i wiarygodnych dowodach z dokumentów. Sąd I instancji zaznaczył przy tym, że większość faktów powołanych przez organ rentowy nie była kwestionowana przez skarżącą.

Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie M. L. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. z dnia 28 grudnia 2020 r., nr (...), znak: (...) jest niezasadne i jako takie podlega oddaleniu.

W pierwszej kolejności Sąd Okręgowy stwierdził, że zgłoszony przez skarżącą zarzut przedawnienia jest nietrafny, bowiem w sprawie niniejszej nie mają zastosowania powołane przez nią przepisy art. 229 k.s.h. i art. 442¹ § 1 k.c. Zgodnie z art. 31 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. 2020 r., poz. 266 ze zm.) do należności z tytułu składek stosuje się odpowiednio art. 118 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (t.j. Dz.U. 2020 r., poz. 1325 ze zm.). Ten ostatni przepis stanowi, że termin przedawnienia w przypadku odpowiedzialności podatkowej osoby trzeciej wynosi 5 lat od końca roku kalendarzowego, w którym powstała zaległość podatkowa. Przenosząc to uregulowanie na grunt niniejszej sprawy, która dotyczy należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenia zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od grudnia 2014 r. do sierpnia 2016 r., należy stwierdzić, że termin przedawnienia za najwcześniej należne składki upływał z końcem 2020 r., a przed upływem tego terminu zostało wszczęte postępowanie i wydana decyzja w sprawie (termin płatności składek za grudzień 2014 r. upływał w dniu 15 stycznia 2015 r., a zatem początek biegu pięcioletniego terminu przedawnienia przypadał na dzień 31 grudnia 2015 r.).

Zgodnie z art. 116 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (t.j. Dz.U. 2020 r., poz. 1325 ze zm.) za zaległości podatkowe spółki z ograniczoną odpowiedzialnością odpowiadają solidarnie całym swoim majątkiem członkowie jej zarządu, jeżeli egzekucja z majątku spółki okazała się w całości lub w części bezskuteczna, a członek zarządu:

1/ nie wykazał, że:

a/ we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie zapobiegające ogłoszeniu upadłości (postępowanie układowe) albo

b/ niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości lub niewszczęcie postępowania zapobiegającego ogłoszeniu upadłości (postępowania układowego) nastąpiło bez jego winy,

2/ nie wskazuje mienia spółki, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległości podatkowych spółki w znacznej części.

Stosownie do art. 116 § 2 Ordynacji podatkowej odpowiedzialność członków zarządu obejmuje zaległości podatkowe z tytułu zobowiązań, których termin płatności upływał w czasie pełnienia przez nich obowiązków członka zarządu.

Zgodnie z art. 31 i art. 32 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych przytoczone uregulowanie stosuje się odpowiednio do należności z tytułu składek, w tym składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

Z przywołanych powyżej uregulowań wynika, że w sprawie o przeniesienie odpowiedzialności za zobowiązania z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych na członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, organ rentowy, aby móc dokonać skutecznie takiego przeniesienia musi wykazać dwie przesłanki. Po pierwsze jest obowiązany wykazać istnienie niewykonanych należności z tytułu składek oraz bezskuteczność egzekucji tych należności z majątku spółki. Z kolei członek zarządu spółki, aby uwolnić się od takiej odpowiedzialności powinien wykazać spełnienie się przytoczonych wyżej przesłanek egzoneracyjnych, a zatem uwalniających go od takiej odpowiedzialności.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd Okręgowy uznał, że pozwany organ rentowy wykazał przesłanki uzasadniające wydanie decyzji przenoszącej na skarżącą, jako członka zarządu (...) spółki z o.o. w S., odpowiedzialność za zobowiązania tej spółki z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i

Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od grudnia 2014 r. do sierpnia 2016 r. Skarżąca nie wykazała natomiast istnienia przesłanek wyłączających jej odpowiedzialność za zobowiązania spółki.

Odnosząc się do przesłanek odpowiedzialności skarżącej za zobowiązania spółki wskazać należy, że nie budzi wątpliwości istnienie po stronie organu rentowego niezrealizowanych należności z tytułu składek, określonych szczegółowo w zaskarżonej decyzji, a udokumentowanych wydrukiem stanu należności (akta ZUS). Istnienia tych należności nie kwestionowała sama skarżąca. Zdaniem Sądu Okręgowego, spełniona została również druga przesłanka odpowiedzialności skarżącej za zobowiązania spółki, a mianowicie bezskuteczność egzekucji tych należności z majątku spółki, istniejąca zarówno w dacie wydania zaskarżonej decyzji, jak i dacie zamknięcia rozprawy w sprawie niniejszej. Z przedstawionych wyżej ustaleń wynika, że co najmniej od 2018 r. organ rentowy uczestniczy w sądowym postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym z jedyne obecnie majątku spółki jakim jest prawo współużytkowania wieczystego nieruchomości i prawo własności budynków posadowionych na tej nieruchomości, stanowiących odrębny przedmiot własności, dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Siedlcach VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...). Skarżąca M. L. potwierdziła, że jest to obecnie jedyny majątek spółki. Jak zostało wyżej zaznaczone, egzekucja z nieruchomości do chwili obecnej jest bezskuteczna. Nie doszło do wyznaczonego terminu licytacji z uwagi na liczne skargi na czynności komornika w tej sprawie egzekucyjnej. Taki stan rzeczy istniał w dniu zamknięcia rozprawy w postępowaniu przed Sądem I instancji. W toku postępowania w sprawie niniejszej Sąd Okręgowy systematycznie śledził tok postępowania egzekucyjnego, załączając dwukrotnie do akt sprawy akta komornicze oraz akta sądowe dotyczące skargi na czynności komornika. Ostatnia opinia o wartości nieruchomości dla potrzeb sądowego postępowania egzekucyjnego wartość tej nieruchomości (prawa współużytkowania wieczystego i odrębnej własności budynków) określiła na kwotę 3 104 821 zł, natomiast stan zadłużenia spółki na dzień 1 września 2021 r. wynosił ponad 5 000 000 zł bez kosztów egzekucji. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. wpisany jest jako wierzyciel hipoteczny dopiero na 7 pozycji, a wielkość zadłużenia na rzecz innych wierzycieli hipotecznych korzystających z prawa pierwszeństwa oraz wielkość ustalonej wartości przedmiotu egzekucji wskazują, że należności organu rentowego nie zostaną zaspokojone w wyniku egzekucji z nieruchomości (zabezpieczenie hipoteczne wierzycieli korzystających z pierwszeństwa zabezpieczenia przed organem rentowym wynosi ponad 5 263 000 zł – dane (...)). Dodać należy, iż zabezpieczenie hipoteczne uzyskane przez organ rentowy dotyczy zaległości (...) spółki z o.o. w S. za okres już od listopada 2012 r., a zatem dużo dłuższy niż okres dotyczący odpowiedzialności skarżącej. Tym samym w pełni uzasadnione jest stwierdzenie zaistnienia przesłanki w postaci bezskuteczności egzekucji z majątku spółki. W tym miejscu wskazać również należy, że poza sporem pozostaje, iż termin płatności zobowiązań z tytułu składek objętych zaskarżoną decyzją przypadał w okresie, w którym skarżąca M. L. pełniła funkcję członka zarządu (w tym również prezesa zarządu) (...) spółki z o.o. w S.. Stosowny wpis w Krajowym Rejestrze Sądowym widniał od dnia 18 marca 2014 r. do dnia 21 grudnia 2016 r. (informacja z KRS dotycząca (...) spółki z o.o. w S. – k. 44-57). Faktu tego zasadniczo nie kwestionowała skarżąca (nagranie z dnia 12 października 2021 r. – k. 78v-79), co prawda wskazywała inny czasokres, ale zapewne wynikało to z upływu czasu i jej niepamięci. Wiarygodnym źródłem informacji w tym zakresie był Krajowy Rejestr Sądowy. Sama skarżąca w swoich zeznaniach nadto wskazywała na podejmowanie działań w imieniu spółki już po wskazanym przez siebie na wstępie okresie.

Odnosząc się do kwestii przesłanek egzoneracyjnych, a więc okoliczności wyłączających odpowiedzialność członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością za zobowiązania tej spółki, Sąd Okręgowy stwierdził, że w okolicznościach sprawy niniejszej nie można uznać, aby po stronie skarżącej zaszły okoliczności wyłączające jej odpowiedzialność za zobowiązania (...)spółki z o.o. w S.. M. L. przyznała, że nie został zgłoszony wniosek o upadłość spółki, czy o wszczęcie postępowania restrukturyzacyjnego, gdyż osoby działające w imieniu spółki nie widziały takiej potrzeby. Skarżąca nie wskazała również mienia, z którego organ rentowy mógłby zaspokoić swoje należności. Sama podała, że jedynym majątkiem jaki spółka ma jest nieruchomość, dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...).

Mając to wszystko na uwadze Sąd Okręgowy, stwierdził, że zaszły ustawowe przesłanki do przeniesienia na M. L. odpowiedzialności za zobowiązania (...) spółki z o.o. w S. z tytułu składek za okres od grudnia 2014 r. do sierpnia 2016 r., w którym pełniła ona funkcję członka zarządu tej spółki i w związku z tym oddalił odwołanie.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy, na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. oraz § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. 2018 r., poz.1804 ze zm.), orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Zasądzona od M. L. na rzecz pozwanego organu rentowego z tego tytułu kwota 5 400 zł stanowi równowartość minimalnego wynagrodzenia radcy prawnego obliczonego od wartości przedmiotu sporu.

Apelację od tego wyroku wniosła odwołująca M. L.. Zaskarżając wyrok Sądu I instancji w całości, apelantka zarzuciła mu:

1/ naruszenie przepisów postępowania, a mianowicie art. 233 § 1 k.p.c. mające wpływ na treść rozstrzygnięcia przez błędna, sprzeczną z zasadami logiki i doświadczenia życiowego ocenę materiału dowodowego, brak jego wszechstronnej oceny oraz poczynienie ustaleń sprzecznych z treścią materiału dowodowego, a polegające na:

a/ przyjęciu, że organ rentowy wykazał przesłanki uzasadniające wydanie decyzji przenoszącej na skarżącą, jako członka zarządu (...)spółki z o.o. w S., odpowiedzialność za zobowiązania tej spółki z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od grudnia 2014 r. do sierpnia 2016 r., a skarżąca nie wykazała zaistnienia przesłanek wyłączających jej odpowiedzialność za zobowiązania spółki, w kontekście faktu, iż wskazała ona majątek spółki w postaci prawa współużytkowania wieczystego nieruchomości i prawa własności budynków posadowionych na tej nieruchomości, stanowiących odrębny przedmiot własności, dla której Sąd Rejonowy w Siedlcach prowadzi księgę wieczystą nr (...), a z której to nieruchomości jest prowadzona egzekucja przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Siedlcach M. D. w sprawie egzekucyjnej sygn. akt (...), a co za tym idzie wykazała zaistnienie przesłanek wyłączających jej odpowiedzialność za zobowiązania spółki;

b/ przyjęciu, że egzekucja z majątku spółki w postaci w/w nieruchomości będzie bezskuteczna wobec ustalenia jej wartości na poziomie 3 104 821 zł w zestawieniu z zobowiązaniami spółki na poziomie ponad 5 000 000 zł oraz faktem, że organ rentowy jest wpisany na 7 miejscu hipoteki, w kontekście faktu, iż czynności w postaci ustalenia wartości w/w nieruchomości zostały zaskarżone przez spółkę i do dnia dzisiejszego nie ma rozstrzygnięcia w tym zakresie;

2/ naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 116 § 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (t.j. Dz.U. 2020 r., poz. 1325 ze zm.) w związku z art. 31 i art. 32 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez ich niezastosowanie i przyjęcie, że zaszły przesłanki do przyjęcia odpowiedzialności skarżącej za zobowiązania (...) spółki z o.o. w S., wobec faktu, że egzekucja z majątku spółki nie jest bezskuteczna, bowiem toczy się postępowanie egzekucyjne w sprawie sygn. akt (...) do tego majątku, a nadto skarżąca wskazała majątek spółki w postaci w/w nieruchomości, z której organ rentowy może uzyskać zaspokojenie swojej wierzytelności w całości, a fakt skierowania skarg na czynności opisu i oszacowania nie świadczy o bezskuteczności egzekucji, a jedynie o skorzystaniu przez stronę z prawa do wniesienia środka zaskarżenia od źle oszacowanej wartości nieruchomości, która w ocenie spółki, mając na uwadze tendencję wzrostową wartości nieruchomości na rynku, jest dużo wyższa, a mianowicie co najmniej na poziomie ponad 6 500 000 zł.

W konsekwencji tych zarzutów apelantka wnosiła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zmianę zaskarżonej decyzji i ustalenie, że M. L. nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania (...) spółki z o.o. w S. z tytułu zaległych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od grudnia 2014 r. do sierpnia 2016 r. oraz o zasądzenie od pozwanego organu rentowego na jej rzecz kosztów postępowania za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na apelację Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. wnosił o oddalenie apelacji oraz o zasądzenie od skarżącej na jego rzecz kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie, ponieważ nie zostały w niej przedstawione zarzuty skutkujące zmianą lub uchynieniem zaskarżonego wyroku.

Sąd Apelacyjny w pełni podziela i przyjmuje za własne, zarówno poczynione przez Sąd I instancji ustalenia faktyczne, jak i rozważania prawne zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, czyniąc je, stosownie do art. 387 § 2¹ k.p.c., podstawą własnego rozstrzygnięcia, wobec czego zbędne jest ponowne ich przedstawianie.

Treść zarzutów przedstawionych w apelacji pozwala na stwierdzenie, że istota sporu w sprawie niniejszej na etapie postępowania apelacyjnego sprowadzała się do dwóch zagadnień, po pierwsze, czy egzekucja z nieruchomości (...) spółki z o.o. w S. prowadzona przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Siedlcach M. D. w sprawie egzekucyjnej sygn. akt (...) może być uznana za bezskuteczną w rozumieniu art. 116 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (t.j. Dz.U. 2021 r., poz. 1540 ze zm.) i po wtóre, czy apelantka wskazała mienie spółki, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległych należności składkowych spółki w znacznej części. Na pierwsze z tak postawionych pytań należy udzielić jednoznacznie twierdzącej odpowiedzi, zaś na drugie odpowiedzi przeczącej.

Zarzuty obraży art. 233 § 1 k.p.c. poprzez nieuzasadnione, zdaniem apelantki, przyjęcie przez Sąd I instancji, że egzekucja z majątku(...) spółki z o.o. w S. była bezskuteczna oraz, że odwołująca nie wskazała mienia spółki, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległych należności składkowych, należało uznać za chybione. Egzekucja z majątku spółki, przewidziana w art. 116 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa w związku z art. 31 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, jest bezskuteczna, jeżeli nie ma wątpliwości, że nie istnieje żadna możliwość zaspokojenia egzekwowanej wierzytelności z jakiegokolwiek części majątku spółki. Bezskuteczność egzekucji rozumiana jest przy tym jako niemożność uzyskania zaspokojenia z całego majątku spółki, a nie tylko z pewnych jej składników (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 6 marca 2012 r., I UK 318/11 – OSNP 2013, nr 3-4, poz. 41 oraz z dnia 23 marca 2012 r., II UK 152/11 – LEX nr(...)). Dla orzeczenia o odpowiedzialności członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością za zobowiązania tej spółki nie jest wymagane stwierdzenie bezskuteczności egzekucji z majątku spółki w okresie pełnienia przez tę osobę funkcji członka zarządu. Przepis art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej nie określa momentu, w którym ta bezskuteczność ma być stwierdzona (por. wyrok NSA z dnia 12 kwietnia 2018 r., II FSK 1002/16 – LEX nr (...)). Wymaga podkreślenia, że stwierdzenie bezskuteczności egzekucji ustala się na podstawie każdego prawnie dopuszczalnego dowodu, przy czym może to nastąpić jedynie po przeprowadzeniu postępowania egzekucyjnego (por. uchwała składu 7 sędziów NSA z dnia 8 grudnia 2008 r., FPS 6/08 – ONSAiWSA 2009, nr 2, poz. 19). Zatem o bezskuteczności egzekucji, w rozumieniu art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej, nie musi przesądzać wyłącznie umorzenie postępowania egzekucyjnego oraz wydanie, w jego konsekwencji, postanowienia o umorzeniu tego postępowania. Mogą za tym przemawiać inne działania organu egzekucyjnego, niekoniecznie zakończone wydaniem postanowienia o umorzeniu postępowania egzekucyjnego. Muszą one jednak nie pozostawiać żadnych wątpliwości co do tego, że egzekwowana wierzytelność nie może być zaspokojona z jakiegokolwiek części majątku spółki (por. wyrok NSA z dnia 20 lutego 2007 r., II FSK 233/06 – LEX nr (...)).

Z kolei jeżeli chodzi o przesłankę egzoneracyjną w postaci wskazania mienia spółki, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległych należności składkowych spółki w znacznej części, należy podkreślić, że mienie to musi faktycznie istnieć i nadawać się do egzekucji pozytywnie rokującej na wyegzekwowanie znacznych kwot, odnosząc to do wysokości zaległych należności składkowych oraz musi przedstawiać realną wartość finansową, co jest niezbędne dla oceny, czy egzekucja z danego mienia umożliwi zaspokojenie długów, m.in. zaległych należności składkowych (por. wyroki NSA: z dnia 10 kwietnia 2015 r., I FSK 366/14 – LEX nr (...); z dnia 23 lutego 2017 r., I FSK 118/15 – LEX (...) oraz z dnia 11 grudnia 2019 r., II FSK 2089/19 – LEX nr (...)). Wskazane przez członka zarządu mienie spółki, jak trafnie podniósł organ rentowy w odpowiedzi na apelację, musi być konkretne, realnie istniejące i nadające się do natychmiastowej skutecznej egzekucji.

W sprawie niniejszej bezsporne było, że jedynym mieniem (...) spółki z o.o. w S. była nieruchomości o powierzchni 1,2929 ha, obejmująca działki oznaczone numerami (...), położona w S. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Siedlcach prowadzi księgę wieczystą (...) nr (...), do której spółce przysługuje udział (...) w prawie użytkownika wieczystego oraz prawo własności budynków posadowionych na tej nieruchomości. Aktualnie prowadzona jest przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Siedlcach M. D. w sprawie egzekucyjnej sygn. akt(...) egzekucja z tej nieruchomości na rzecz siedmiu wierzycieli, w tym na rzecz pozwanego organu rentowego. Postępowanie egzekucyjne w tej sprawie jest toku, obecnie na etapie dokonywania opisu i oszacowania tej nieruchomości. Komornik sądowy dokonał oszacowania gruntu i budynków łącznie na kwotę 3 104 821 zł. Z pisma komornika sądowego M. D. z dnia 8 czerwca 2022 r. wynika, że nieprawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w Siedlcach z dnia 21 kwietnia 2022 r., sygn. akt I Co 231/21, została oddalona skarga na czynność opisu i oszacowania w/w nieruchomości (pismo komornika sądowego M. D. z dnia 8 czerwca 2022 r. – k. 133-141). Nadesłany przy tym piśmie szczegółowy wykaz należności poszczególnych wierzycieli spółki, na rzecz których prowadzona jest egzekucja z w/w nieruchomości, jednoznacznie potwierdza prawidłowość ustaleń Sądu I instancji, że hipoteka przymusowa zabezpieczająca należności organu rentowego jest wpisana dopiero na siódmej pozycji, a poprzedzające ją hipoteki zabezpieczają wierzytelności innych wierzycieli łącznie przekraczające kwotę 5 263 000 zł (k. 134-141). Przedmiotem egzekucji w sprawie sygn. akt (...) są należności łącznie przekraczające kwotę 5 000 000 zł. Dodatkowo należy mieć na uwadze, że hipoteka przymusowa ustanowiona na rzecz pozwanego organu rentowego na w/w nieruchomości zabezpiecza zaległe należności składkowe za okres od listopada 2012 r. do grudnia 2015 r., podczas gdy zaskarżona decyzja dotyczy należności składkowych za okres od grudnia 2014 r. do sierpnia 2016 r. Hipoteka przymusowa zabezpiecza więc należności składkowe za okres dłuższy od wskazanego w zaskarżonej decyzji. Prawidłowo więc Sąd Okręgowy ocenił, mając przy tym na uwadze powyższe okoliczności, że egzekucja z w/w nieruchomości(...) spółki z o.o. w S. nie doprowadzi do zaspokojenia wierzytelności organu rentowego z tytułu zaległych należności składkowych, które zostały bliżej określone w zaskarżonej decyzji, bowiem zabezpieczenie hipoteczne innych wierzycieli, korzystających z pierwszeństwa zaspokojenia przed organem rentowym, znacznie przekracza kwotę 5 000 000 zł, która z kolei istotnie (prawie o 2 000 000 zł) przewyższa sumę oszacowania nieruchomości (3 104 821 zł).

Zgromadzony przez Sąd I instancji materiał dowodowy, uzupełniony przez Sąd Apelacyjny o dowód z powołanej wyżej pisemnej informacji komornika sądowego o aktualnym stanie postępowania egzekucyjnego w sprawie sygn. akt Km 477/17 (k. 133-141), pozwala na jednoznaczne stwierdzenie bezskuteczności egzekucji, pomimo tego że postępowanie egzekucyjne jest jeszcze w toku. W tym miejscu należy jeszcze raz powołać pogląd NSA wyrażony w uchwale składu 7 sędziów z dnia 8 grudnia 2008 r., II FPS 6/08 (ONSAiWSA 2009, nr 2, poz. 19), że stwierdzenie bezskuteczności egzekucji ustala się na podstawie każdego prawnie dopuszczalnego dowodu.

Za trafny nie mógł być również uznany zarzut obrazy art. 116 § 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa w związku z art. 31 i art. 32 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, bowiem Sąd I instancji dokonał prawidłowych ustaleń dotyczących przesłanek odpowiedzialności apelantki jako członka zarządu (...)spółki z o.o. w S. za zobowiązania tej spółki z tytułu zaległych składek. Dowody przeprowadzone w sprawie niniejszej, które zostały ocenione przez Sąd Okręgowy zgodnie z wymaganiami określonymi w art. 233 § 1 k.p.c., jednoznacznie wskazują na to, że M. L. w spornym okresie pełniła funkcję członka zarządu (...) spółki z o.o. w S., a nadto nie dają one podstawy do stwierdzenia, że wykazała ona, iż we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości tej spółki lub w tym czasie zostało otwarte postępowanie restrukturyzacyjne albo zatwierdzono układ w postępowaniu o zatwierdzeniu układu, o którym mowa w ustawie z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne albo niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości nastąpiło bez jej winy.

W świetle prawidłowych ustaleń dokonanych przez Sąd I instancji brak jest również podstaw do stwierdzenia, że apelantka wykazała, iż spełniła przesłankę egzoneracyjną określoną w art.116 § 1 pkt 2 Ordynacji podatkowej, tj. wskazała mienie spółki, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległych należności składkowych w znacznej części. Możliwość uwolnienia się członka zarządu od odpowiedzialności za zaległości składkowe spółki na drodze wskazania przez niego mienia spółki, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległości składkowych spółki „w znacznej części”, wskazuje na wartość tego mienia stanowiącego znaczny odsetek zaległości składkowych spółki, o

czym była już wyżej mowa. Za spełnienie przez odwołującą przesłanki egzoneracyjnej, o której mowa w ostatnio powołanym przepisie nie można uznać wskazania w/w nieruchomości(...) spółki z o.o. w S.. W orzecznictwie przyjmuje się, że określenie „zaspokojenie zaległości podatkowych w znacznej części”, o którym mowa w art. 116 § 1 pkt 2 Ordynacji podatkowej, oznacza, że można przewidzieć z dużą dozą pewności, iż egzekucja będzie skuteczna i doprowadzi do wyegzekwowania należności, a ich wysokość będzie miała wartość stanowiącą znaczny (duży) odsetek w porównaniu z wysokością zaległości podatkowych spółki (por. wyroki NSA: z dnia 10 kwietnia 2015 r., I FSK 366/14 – LEX nr (...) oraz z dnia 11 grudnia 2019 r., II FSK 2089/19 – LEX nr (...)). Biorąc pod uwagę wartość wierzytelności pozwanego organu rentowego określoną w zaskarżonej decyzji oraz opisany wyżej stan egzekucji z w/w nieruchomości spółki prowadzonej przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Siedlcach M. D. w sprawie egzekucyjnej sygn. akt (...), należy stwierdzić, że wierzytelność ta jest nieegzekwowalna w wyżej podanym znaczeniu, a mianowicie, że egzekucja z tej nieruchomości nie doprowadzi do wyegzekwowania zaległości składkowych spółki (...) spółki z o.o. w S. w znacznej części.

W świetle powyższego należało uznać, że apelantka nie wykazała istnienia przesłanek egzoneracyjnych określonych w art. 116 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa w związku z art. 31 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, zwalniającej ją od odpowiedzialności za zaległe należności składkowe (...) spółki z o.o. w S..

Konsekwencją powyższych ustaleń, stosownie do art. 116 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa w związku z art. 31 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, jest przyjęcie odpowiedzialności M. L. za zaległe należności składkowe(...) spółki z o.o. w S., których termin płatności upływał w czasie pełnienia przez nią obowiązków członka zarządu tej spółki.

Apelacja w istocie sprowadzała się jedynie do polemiki z trafnymi ustaleniami Sądu I instancji i wyprowadzonymi z nich prawidłowymi wnioskami, i jako taka nie mogła być uwzględniona. Zaskarżony wyrok odpowiada więc prawu, a apelacja jako bezzasadna podlegała oddaleniu, czemu Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c., dał wyraz w pkt I wyroku.

O kosztach instancji odwoławczej Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. oraz § 10 ust. 1 pkt 2 w związku z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. 2018 r., poz. 265).